

Sygn. akt **V Ca 3462/22**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Joanna Machoń
Protokolant:	Urszula Kujawska

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2023 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie

z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt I C 253/22

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) S.A. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. P. kwotę 29068,83 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy sześćdziesiąt osiem złotych i osiemdziesiąt trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 listopada 2018 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie drugim w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) na (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. P. kwotę 5 071 zł (pięć tysięcy siedemdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanego (...) S.A. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. P. kwotę 3254 zł (trzy tysiące dwieście pięćdziesiąt cztery złote) tytułem kosztów postępowania w instancji odwoławczej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu do dnia zapłaty.

Joanna Machoń

Sygn. akt V Ca 3462/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 listopada 2021 r. powód P. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) S.A. (...) w W. kwoty 29.068,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 listopada 2018 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie

od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt I C 253/22 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie w pkt. 1 oddalił powództwo, w pkt. 2 zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości i zarzucając orzeczeniu Sądu I instancji:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez wybiórcze - zamiast wszechstronnego - rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dokonanie istotnych ustaleń faktycznych sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, a więc przyjęcie, że:

a. przed podpisaniem wniosku o zawarcie Umowy powód otrzymał Ogólne Warunki Ubezpieczenia oraz miał możliwość zapoznania się z ich treścią przed wpłatą składki początkowej, podczas gdy z zeznań powoda wynika, że dokument ten otrzymał w korespondencji e-mail dopiero po wpłacie składki, w konsekwencji czego Sąd bezpodstawnie nie zastosował art. 384 §1 k.c. i uznał, że powód związany był treścią OWU,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 58 §1 k.c. w zw. z art. 117 ust. 3 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (dalej: ufizafi)

poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie w sprawie na skutek przyjęcia, że nie stanowi obejścia ustawowego zakazu nabywania przez osoby fizyczne, za kwotę mniejszą niż równowartość 40.000,00 Euro, certyfikatów zamkniętego funduszu inwestycyjnego takie sformułowanie Umowy, zgodnie z którym na rachunku osoby fizycznej zapisywane są certyfikaty zamkniętego funduszu inwestycyjnego nabyte za równowartość kwoty niższej niż 40.000,00 Euro, jeśli certyfikaty te za składkę wniesioną przez osobę fizyczną nabył w wykonaniu umowy z osobą fizyczną zakład ubezpieczeń,

b) art. 117 ust. 3 ufizafi w zw. z art. 276 ust. 7 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (dalej: udur) poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że treść art. 276 ust. 7 udur wyklucza zastosowanie w sprawie art. 117 ust. 3 ufizafi, podczas gdy ogólne uprawnienie zakładu ubezpieczeń do inwestowania środków osób fizycznych w certyfikaty zamkniętych funduszy inwestycyjnych nie uchyla zakazu przeznaczania na ten cel kwot niższych niż równowartość 40.000,00 Euro, jeśli środki te pochodzą od osób fizycznych i inwestowane są w wykonaniu umów zawartych przez zakład ubezpieczeń z tymi osobami,

c) art. 805 §1 k.c. w zw. z § 19 ust. 1 i 3 OWU w zw. z art. 58 §1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że Umowa zawarta pomiędzy stronami jest ważna, pomimo że w Umowie z powodem strona pozwana nie zobowiązała się spełnić określonego świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, bowiem po zajściu zdarzenia ubezpieczeniowego może ona przez dowolny czas wstrzymać się z wypłatą świadczenia, zaś wartość rachunku ubezpieczonego może w tym czasie ulegać dowolnym zmianom,

d) art. 805 §1 k.c. w zw. z §22 ust. 1-9 oraz ust. 6-8 Załącznika nr 1 do OWU w zw. z art. 58 §1 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że ryzyko stanowiące element umowy ubezpieczenia dotyczy możliwości zajścia wypadku ubezpieczeniowego, a nie ryzyka ekonomicznego po stronie ubezpieczyciela w związku z koniecznością wypłaty świadczenia, a w konsekwencji uznanie Umowy za ważną, podczas gdy dysproporcja pomiędzy pewną składką ubezpieczeniową, a niepewnym świadczeniem z umowy ubezpieczenia stanowi element przedmiotowo istotny umowy ubezpieczenia na życie, którego brak w analizowanej Umowie, bowiem opłaty pobierane przez stronę pozwaną

- którym nie odpowiadały żadne faktyczne czynności z jej strony - już od drugiego roku umowy przewyższały hipotetyczne świadczenie na wypadek śmierci,

e) art. 817 §1 k.c. w zw. z art. 58 §1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że w przypadku umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem inwestycyjnym trzydziestodniowy termin na spełnienie świadczenia powinien być liczony od wystąpienia możliwości dokonania transakcji finansowej na aktywach zapisanych na rachunku ubezpieczonego - nie zaś od wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, a zatem, że termin ten w przypadku analizowanej Umowy może nie być możliwy do oznaczenia ani w dniu podpisania umowy, ani w dniu wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, a w konsekwencji - że Umowa jest ważna,

f) art. 23 ust. 3 pkt 2 udur w zw. z § 19 ust. 3, §20 ust. 3, §21 ust. 6 i § 24 ust. 2 OWU w zw. z art. 58 §1 k.c. poprzez niezastosowanie przepisu udur i k.c. oraz błędną wykładnię przepisów OWU i w konsekwencji przyjęcie, że

g) Umowa zawarta pomiędzy stronami jest ważna, pomimo niewskazania w jej treści dających się oznaczyć terminów, w jakich najpóźniej nastąpi umorzenie jednostek uczestnictwa ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego po złożeniu wniosku o wypłatę świadczenia z umowy ubezpieczenia i wypłata świadczenia, a także wniosku o wypłatę wartości całkowitego lub częściowego wykupu ubezpieczenia i wypłata wartości całkowitego lub częściowego wykupu ubezpieczenia,

h) 805 § 1 i 2 pkt 2 k.c. w zw. z §11 ust. 1 pkt 5 OWU w zw. z art. 58 §1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że strona pozwana zawsze - w razie zajścia ryzyka ubezpieczeniowego - wypłacała z własnych środków dodatkowo 1% lub 5% wartości rachunku powoda, a co za tym idzie Umowa jest ważna, podczas gdy na skutek spadku wartości rachunku powoda do poziomu niepozwalającego pozwanej na pobranie opłat Umowa ulegała rozwiązaniu, a powód - mimo uregulowania składki oraz regulowania opłat za ryzyko - mógł pozostać bez jakiegokolwiek ochrony ubezpieczeniowej w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, co winno prowadzić do wniosku, że Umowa jest sprzeczna z ustawą i jako taka - nieważna,

i) 409 k.c. i 411 k.c. w zw. z art. 410 §1 i §2 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że z uwagi na utratę wartości certyfikatów inwestycyjnych nabytych przez stronę pozwaną za składkę powoda, strona pozwana nie jest wzbogacona, a zatem nie jest zobowiązana do zwrotu jakichkolwiek kwot na rzecz powoda w sytuacji, w której obowiązek zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia nie wygasa gdy wyzbywający się korzyści powinien był liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu, strona powodowa świadczyła w wykonaniu nieważnej Umowy (względnie zawierającej klauzule niedozwolone) czego strona pozwana była świadoma, a żaden z wymienionych w art. 411 k.c. przypadków wyłączających obowiązek zwrotu świadczenia w niniejszej sprawie nie zachodzi,

j) art. 385¹ §1 k.c. w zw. z § 19 ust. 1 i w zw. z §22 ust. 3 OWU i ust. 8 Załącznika nr 1 do OWU poprzez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że wskazane przepisy nie kształtują praw i obowiązków powoda-konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a w konsekwencji, że powód jest nimi związany, zaś Umowa jest ważna, w sytuacji, w której konsumentowi narzucono taką treść umowy ubezpieczenia na życie, z której nie wynikało świadczenie finansowe przystające do wartości chronionej, czyli życia powoda, jednocześnie obligując powoda do przeznaczenia niemal całości środków z wpłaconej składki na skrajnie ryzykowną inwestycję,

k) art. 385¹ §1 k.c. w zw. z § 19 ust. 3, § 20 ust. 3, § 21 ust. 6, § 24 ust. 2 OWU poprzez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że wskazane przepisy nie kształtują praw i obowiązków powoda-konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a w konsekwencji, że powód jest nimi związany, w sytuacji, w której wskazane przepisy statuują sytuację, w której konsument może bezterminowo nie uzyskać jakichkolwiek świadczeń z umowy, wysokość świadczeń może zmieniać się nawet po wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego lub zakończeniu Umowy.

Wobec powyższego wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. zasądzenie od pozwanego (...) S.A. (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. P. kwoty 29.068,83 zł (słownie: dwadzieścia dziewięć

tysięcy sześćdziesiąt osiem złotych, 83/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 28 listopada 2018 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie zwrotu kosztów postępowania - w tym kosztów zastępstwa procesowego - wg norm przepisanych, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów pomocy prawnej, za obie instancje, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od powoda na rzecz pozwanej (w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się zasadna, co skutkować musiało zmianą rozstrzygnięcia poddanego kontroli instancyjnej.

Sąd Okręgowy nie podziela ustaleń Sądu pierwszej instancji, polegających na tym, iż przed przystąpieniem do umowy ubezpieczenia powód otrzymał od strony pozwanej umowne wzorce w postaci Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, Regulaminów Funduszy i Dodatkowych Regulaminów UFK. Zasadnie zatem, zdaniem Sądu Okręgowego zarzuca skarżący, iż okoliczność, że powodowi doręczono wszystkie niezbędne dokumenty związane z zawartą umową nie została w niniejszej sprawie wykazana.

W ocenie Sądu Okręgowego rację ma skarżący podnosząc naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Przede wszystkim podkreślić należy, iż słusznie zarzuca skarżący, że z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy ustalił m. in. na podstawie zeznań powoda, których prawdziwość nie budziła wątpliwości, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne w całości, jako logiczne, konsekwentne i spójne, nie było również materiału dowodowego, który mógłby stanowić podstawę do dokonania odmiennej oceny. Tymczasem powyższe ustalenie Sądu w przedmiocie tego kiedy i w jakich warunkach pozwany przekazał powodowi OWU pozostawało w sprzeczności z dowodem w postaci zeznań powoda. Odnosząc więc zarzut naruszenia prawa procesowego do okoliczności niniejszej sprawy nie można pomijać, iż z zeznań tych wynika jednoznacznie, że przed podpisaniem umowy i wpłaceniem na rzecz pozwanej składki, powód nie miał możliwości zapoznania się z treścią Ogólnych Warunków Ubezpieczenia. Powód wskazał wyraźnie, iż OWU dostał na e-maila po podpisaniu dokumentów i po wpłacie pieniędzy czyli spełnieniu świadczenia na rzecz pozwanej w postaci uiszczenia składki, a przed otrzymaniem umowy z podpisem (...). Powód podkreślił także, iż przed spełnieniem świadczenia nie miał możliwości zapoznania się z postanowieniami zawartymi w OWU.

Tymczasem z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenie nie wynika z jakich przyczyn Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia faktyczne sprzeczne z zeznaniami powoda, które zostały uznane za wiarygodne w całości. Okoliczność powyższa ma istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, gdyż dokonanie ustaleń faktycznych w omawianym zakresie w oparciu o niekwestionowane zeznania powoda powinno doprowadzić Sąd I Instancji do wniosku, że z uwagi na treść przepisu art. 384 §1 k.c. powód w niniejszej sprawie w ogóle nie był związany treścią OWU, gdyż nie zostały mu one doręczone przed zawarciem umowy. Udostępnienie wzorca przed zawarciem umowy stanowi bowiem warunek, od spełnienia którego zależy, czy zawarte w nim postanowienia kształtować będą treść stosunku umownego (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r. I ACa 492/15). Konsekwencją takiego stanu rzeczy musi być uznanie, że pomiędzy stronami nigdy nie doszło do zawarcia umowy w oparciu o umowny, stosowany przez pozwanego wzorzec, bowiem w sytuacji braku związania powoda treścią OWU – które regulują kompleksowo treść stosunku prawnego - umowy pomiędzy stronami nie da się wykonywać. W związku z powyższym świadczenie strony powodowej w postaci uiszczonych składki należało ocenić jako świadczenie nienależne, którego zwrot stanowił istotę żądania w niniejszej sprawie. W okolicznościach niniejszego postępowania nie budzi wątpliwości, iż powód w relacjach z pozwanym występował jako konsument. Nie sposób także uznać zawarcia takiej umowy, o znaczącym zakresie zobowiązań obu stron, za umowę zawieraną powszechnie, w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Sąd Okręgowy podziela również stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 października 2020 r. I CSK 238/19 gdzie podkreślono, iż zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. Należy również wyjaśnić, że uregulowany w przywołanej wyżej normie ustawowej obowiązek

oznacza podjęcie przez przedsiębiorcę starań o takie doręczenie, aby konsument miał realną możliwość zapoznać się z wzorcem umowy. Jeżeli sposób doręczenia przyjęty przez proponenta nie uniemożliwił, czy chociażby utrudnił konsumentowi zapoznanie się z wzorcem umowy, bez znaczenia jest, czy konsument faktycznie z tym wzorcem się zapoznał (nawet jeżeli tego nie uczynił, jest nim związany). W judykaturze wskazuje się również z jednej strony na szczególny reżim prawny wzorca umownego, upatrując jego istoty w tym, że stanowi on kwalifikowane oświadczenie woli przedsiębiorcy adresowane do jego kontrahenta, a jego postanowienia wiążą na wzór elementów wymienionych w art. 56 k.c. Jako takie kształtować będzie ono treść stosunku prawnego jedynie po spełnieniu szczególnych przesłanek o których mowa w art. 384 k.c. (por. np. wyrok SN z dnia 20 lipca 2017 I CSK 704/16 i tam cytowane wcześniejsze wypowiedzi judykatury oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2020 r. I AGa 82/19). Należy także podkreślić, iż zgodnie z art. 384 § 1 k.c. przesłanką związania wzorcem jest obecnym porządku prawnym doręczenie wzorca (ogólnych warunków) przed zawarciem umowy. Art. 384 § 1 k.c. w aktualnym brzmieniu obowiązuje od 10 sierpnia 2007 r. i został tak ukształtowany ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 82, poz. 557). Zmiana ta była doniosła, gdyż w poprzednim brzmieniu ustawa wymagała, by wzorzec został doręczony przy zawarciu umowy. Z uzasadnienia projektu ustawy z 13 kwietnia 2007 r. wynika zaś, że ustawodawca zmierzał do jasnego wyrażenia i zaakcentowania zasady, że wzorzec umowy powinien być doręczany drugiej stronie przed jej zawarciem. Wyjaśniono, że jedynie to gwarantuje możliwość zapoznania się z treścią przyszłej umowy. Zatem regulacja w obecnym kształcie zawiera w sobie element gwarancyjny, jeśli chodzi o ochronę praw kontrahenta przedsiębiorcy posługującego się wzorcem umownym. Formalną przesłanką związania tego podmiotu postanowieniami wzorca, które nie były przedmiotem negocjacji i konsensusu w chwili zawierania umowy jest zatem to by wzorzec został doręczony kontrahentowi przed zawarciem umowy. Nie chodzi tu bowiem o doręczenie "przypadkowe" - niezwiązane z zawieraną umową (np. doręczenie "przy okazji" zawierania wcześniejszej umowy). Doręczenie wzorca musi być dokonane z czytelną i klarowną dla kontrahenta intencją uczynienia go elementem konkretnej umowy zawieranej między stronami. Gwarancyjny charakter normy art. 394 § 1 k.c. wyraża się bowiem w tym, że kontrahent musi wiedzieć nie tylko o tym, iż przedsiębiorca korzystał lub korzysta z wzorca. Doręczenie wzorca musi być uczynione w taki sposób, by kontrahent wiedział o tym, że wzorzec (jego postanowienia) według woli przedsiębiorcy ma stanowić element zawieranej umowy, co ma umożliwiać zawarcie umowy z rozeznaniem co do treści stosowanego wzorca (a więc także pozwala na odmowę zawarcia umowy bądź też na podjęcie negocjacji i zawarcie umowy zawierającej postanowienia odstępujące od wzorca wiążące strony zgodnie z art. 385 § 1 k.c.). Zatem kryterium doręczenia OWU przed zawarciem nie zostaje spełnione gdy w innej (wcześniejszej) umowie (umowach) z tym samym kontrahentem przedsiębiorca posługiwał się wzorcem (niezależnie od tego czy uczyniło to skutecznie i zgodnie z prawem). Norma art. 384 § 1 k.c. wymaga stanowczo, by w odniesieniu do konkretnej (projektowanej, negocjowanej) umowy przedsiębiorca wyraził wobec kontrahenta w sposób jednoznaczny wolę posłużenia się konkretnym wzorcem umownym, czego znakiem (wyrazem) ma być doręczenie tego wzorca. Jak wskazano bowiem wyżej wzorzec także w judykaturze Sądu Najwyższego stanowi rodzaj jednostronnego oświadczenia woli wiążącego drugą stronę wyłącznie w przypadku zaistnienia przesłanek ustawowych. Wola ta powinna więc zostać zakomunikowana kontrahentowi wyraźnie przed zawarciem umowy.

Tym samym spełnienie warunków określonych w tym uregulowaniu następuje wówczas, gdy takie ogólne warunki umowy doręczone są drugiej stronie w sposób umożliwiający jej zapoznanie się z ich treścią. (por. wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 marca 2019 r. II Ca 2200/18). Kwestia ta jest szczególnie istotna w relacjach z konsumentem oraz w sytuacji, w której warunki takie są obszerne w stopniu w praktyce uniemożliwiającym zapoznanie się z nimi w krótkim czasie. Obowiązek, o którym mowa w art. 384 § 1 k.c., jak wcześniej podkreślano, nie ma charakteru czysto formalnego, ma on znaczenie ochronne - umożliwia stronie umowy zapoznanie się z wiążącymi ją warunkami, a ostatecznie - podjęcie świadomej decyzji co do wstąpienia w taki stosunek umowny.

Z powyższych rozważań wynika zatem, iż wzorzec umowy powinien być doręczony powodowi w rozsądnym czasie, czyli takim, który stwarza realną możliwość zapoznania się przez konsumenta z jego treścią przed zawarciem umowy. Jednocześnie należy podkreślić, iż dokonanie przez powoda pokwitowania doręczenia wzorca, jeżeli nie nastąpiło ono przed zawarciem umowy, nie konwaliduje braku doręczenia. Obowiązek doręczenia wzorca przed zawarciem umowy obejmuje całość wzorca określającego treść stosunku prawnego, łącznie z załącznikami, tabelami i dokumentami, do

których wzorzec się odwołuje. Nie czyni zadość temu obowiązkowi również podanie ustnej informacji o jego treści (wyrok SN z dnia 17 grudnia 2015 r., V CSK 234/15).

Skoro zatem zgodnie z treścią art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowny, w szczególności ogólne warunki umów wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przed zawarciem umowy, nie przy jej podpisywaniu, to prawnie skuteczne doręczenie wzorca powinno polegać na rzeczywistym wręczeniu drugiej stronie, która nie jest jeszcze kontrahentem, dokumentu z pełnym tekstem wzorca. Nie może tego zastąpić informacja o istnieniu albo o treści wzorca. Niedopełnienie wymagań, związanych z doręczeniem wzorca, powoduje tę konsekwencję, że nie można przyjąć, aby doszło do zawarcia umowy "z użyciem wzorca". Wskazać również należy, iż w judykaturze nie budzi wątpliwości, iż przez doręczenie należy rozumieć wręczenie adherentowi dokumentu obejmującego postanowienia wzorca w takim czasie przed zawarciem umowy, który jest wystarczający do zapoznania się z tymi postanowieniami. Dokument ten musi być czytelny i nie może zawierać odwołań do postanowień umieszczonych poza jego treścią. Przy takim ujęciu okazuje się, że jedynie prawnie skutecznym (z wyłączeniem wyjątków określonych w art. 384 § 2 k.c.) doręczeniem wzorca jest rzeczywiste wręczenie adherentowi tekstu wzorca (dokumentu zawierającego pełny tekst wzorca, nośnika treści wzorca). Nie może tej czynności zastąpić ustna informacja o treści wzorca ani wręczenie wyciągu z jego treści lub części wzorca. Nadto, jeśli we wzorcu znajduje się odesłanie do innych ogólnych warunków umów, te warunki muszą być również doręczone. Wzorce umowne są najczęściej formułowane w postaci dokumentów sporządzonych na piśmie, jednak w obrocie cywilnoprawnym coraz częściej używane są wzorce w postaci elektronicznej. Celem zapewnienia drugiej stronie kontraktu w takich przypadkach odpowiednich warunków dla uzyskania informacji o treści wzorca, przepis art. 384 § 4 k.c. przewiduje szczególne obowiązki strony, która posługuje się wzorcem umownym w postaci elektronicznej. Moc wiążąca wzorca w postaci elektronicznej uzależniona jest więc od jego dostarczenia drugiej stronie w ściśle określony sposób. Na gruncie tego przepisu przede wszystkim chodzi o trwałość udostępnienia, którą należy rozumieć jako uniemożliwienie ingerencji w jego treść (integralność tekstu) oraz zapewnienie możliwości jego przechowania i odtwarzania w zwykłym toku czynności, a więc bez konieczności posiadania szczególnych kwalifikacji i specjalistycznego sprzętu, przez cały czas, jaki jest konieczny dla ochrony praw adherenta. W związku z tym przyjmuje się, że takich gwarancji nie daje udostępnienie wzorca umownego na stronie internetowej www. Natomiast za spełniające wymogi należy uznać przesłanie drugiej stronie wzorca pocztą elektroniczną na indywidualny adres e-mailowy albo zapisanego na takich, o ile czynności te mają miejsce przed podpisaniem umowy - Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 12 stycznia 2018 r., II CSK 222/17

Sąd Okręgowy podziela również wielokrotnie wyrażane w judykaturze stanowisko, iż w przypadku porozumień między ubezpieczycielem a bankiem, za właściwą trzeba uznać interpretację, która z wykorzystaniem analogii z art. 384 § 1 i 2 KC i odwołaniem się do racji konstytucyjnych (art. 76 Konstytucji RP) pozwala zapewnić ubezpieczonemu konsumentowi - w zakresie zapoznania się z ogólnymi warunkami umowy - ochronę odpowiadającą sytuacji konsumenta zawierającego umowę ubezpieczenia samodzielnie. Ze zwiększonym ryzykiem po stronie konsumenta, wynikającym ze sposobu prowadzenia działalności przez zakład ubezpieczeń, powinien korespondować wyższy standard ochrony w zestawieniu z typową umową ubezpieczenia zawieraną na cudzy rachunek. Istotne jest przy tym nie tyle, na kim w rozważanej konfiguracji spoczywa obowiązek doręczenia konsumentowi wzorca, lecz konieczność jego doręczenia, w celu umożliwienia konsumentowi podjęcia decyzji o skorzystaniu z ochrony ubezpieczeniowej przy znajomości jej rzeczywistego zakresu. Należy więc uznać, że niezależnie od tego czy umowa ma charakter indywidualny czy zostaje zawarta na zasadzie przystąpienia do umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek niedoręczenie OW ubezpieczonemu przed przystąpieniem do ubezpieczenia i zaciągnięciem zobowiązania do świadczenia odpowiadającego składce, skutkowało niemożnością powołania się przez zakład ubezpieczeń na ograniczenie jego odpowiedzialności wynikające z OW (art. 384 § 1 i 2 KC)

W realiach niniejszej sprawy należało zatem uznać, iż pozwany jako powołujący się na postanowienia warunków ogólnych nie wykazał, by zachował przesłanki z art. 384 § 1 k.c. a niedopełnienie wymagań, związanych z doręczeniem wzorca, powoduje tę konsekwencję, że nie można przyjąć, aby doszło do zawarcia umowy "z użyciem wzorca". W tej sytuacji wbrew ustaleniom Sądu Rejonowego brak było możliwości ustalenia essentialia negotii co do warunków umowy dla określenia wysokości świadczeń należnych konsumentowi bez odwołania się do pojęć ujętych w OWU.

Nadto brak jest podstaw do ustalenia, jak świadczenia te będą rozliczane, a tym samym wypłacane powodowi środki alokowane w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym i jakie były zasady alokacji środków. Dokumenty przedłożone do akt sprawy nie zawierają wskazań, które pozwalały choć orientacyjnie ustalić wysokość świadczenia pozwanego na wypadek wcześniejszego rozwiązania umowy. Oznacza to, że nie sposób ustalić zakresu odpowiedzialności pozwanego.

Wobec braku podstaw do uznania, że powód był związany treścią OWU zbędnym było prowadzenie rozważań na temat istoty tej umowy, wynikających z niej obowiązków i istnienia ewentualnych podstaw do uznania jej za nieważną.

W oparciu o powyższe należało uznać, iż powództwo było zasadne w całości, albowiem nie zostało udowodnione, by strony wiązała jakikolwiek stosunek prawny, co ma związek z niedoręczeniem powodowi ogólnych warunków umowy. W orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że jeżeli wzorzec umowy nie został doręczony, a zawierał essentialia negotii, umowa musi być traktowana jako niezawarta (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2015 roku, V CSK 234/15, niepublik.). Konsekwencją tego jest możliwość żądania przez powoda zwrotu wpłaconych środków od pozwanego Towarzystwa jako świadczenia nienależnego (art. 410 w zw. z art. z art. 405 k.c.). Od zasądzonych świadczenia należą się również powodowi odsetki ustawowe za opóźnienie, stosownie do art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 455 k.c., z uwagi na bezterminowy charakter zobowiązania z tytułu zwrotu nienależnego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1 sentencji orzeczenia. Zmiana zaskarżonego wyroku spowodowała konieczność stosownego rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Wobec wygrania sprawy przez powoda w całości Sąd na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 (1) k.p.c. zasądził od pozwanego na jego rzecz 5071 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na zasądzone koszty złożyła się uiszczona przez powoda opłata sądowa od pozwu w wysokości 1454 zł oraz kwota 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 (1) k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. ustalając, że powód wygrał postępowanie apelacyjne w całości. Na zasądzone koszty złożyła się opłata od apelacji (1454 zł) oraz wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 1800 zł (§ 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych).